

Tilgjengelighet ved norske krisesentra

Januar 2020, Ingeborg Vea

Bakgrunn

I forbindelse med FFO og Unge funksjonshemmedes kampanjetema «Vold og overgrep mot funksjonshemmede kvinner», ønsket vi å kartlegge tilgjengeligheten ved norske krisesentre.

Personer med funksjonsnedsettelse kan være mer utsatt for vold og overgrep, blant annet fordi de kan ha redusert evne til å forsvare seg selv. Gruppen er sammensatt og består for eksempel av personer med

- nedsatt bevegelsesfunksjon
- nedsatt synsfunksjon
- nedsatt hørselsfunksjon
- nedsatt kognitiv funksjon
- funksjonsnedsettelse på grunn av allergi eller hjerte- og lungesykdommer

Det finnes lite nyere forskning på forekomsten av vold og overgrep blant funksjonshemmede. Den siste store studien vi har funnet, er studien til Ramm og Otnes fra 2013. Denne studien viste at ti prosent av personer med funksjonsnedsettelse hadde vært utsatt for vold eller trusler, mot fem prosent i hele befolkningen.

(https://www.ssb.no/helse/artikler-og-publikasjoner/_attachment/99595?_ts=13d1b366718)

Som i befolkningen generelt, utsettes kvinner med funksjonsnedsettelse oftere for seksuell vold, partnervold og psykisk vold, sammenlignet med menn som oftere utsettes for fysisk vold fra ukjente (Krnjacki et al., 2016; Olofsson et al., 2015).

En undersøkelse blant blinde og svaksynte utført av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og Traumatisk stress (NKVTS) og Norges Blindeforbund i 2017, viste at 18 prosent av kvinnene har vært utsatt for seksuelle overgrep, mens to prosent av mennene oppgir det samme. De er nær dobbelt så mange som i den øvrige befolkningen.

(<https://www.blindeforbundet.no/om-blindeforbundet/nyhetsarkivet/dystre-tall-om-synshemmede-og-overgrep>).

Undersøkelsen ble sendt til 41 krisesentre i januar 2020. 27 av 41 respondenter svarte, dvs. en svarprosent på 66.

Sammendrag

Svarene viser at tilgjengeligheten er bedre enn vi fryktet på norske krisesentra. Det er for eksempel veldig bra at 7 av 27 krisesentre har en internt fagansvarlig for brukere med funksjonshemming, og at den grunnleggende fagkunnskapen om funksjonshemmedes ekstra sårbarhet knyttet til vold og overgrep, er god. 26 av 27 svarer bekreftende på at de har kunnskap om dette. 23 av 27 svarer at de også har grunnleggende kunnskap om tilretteleggingsbehov for funksjonshemmede. Fritekstsvarene viser også en stor velvilje og ønske om tilrettelegging når de får funksjonshemmede brukere, dersom krisesenteret ikke er tilgjengelig i utgangspunktet.

Det største forbedringspunktet, som ikke koster noe, er å sørge for bedre informasjon om tilgjengelighet på krisesentrenes hjemmesider. Nær halvparten svarer at de ikke har informasjon på hjemmesiden om tilgjengelighet for funksjonshemmede. Kun ett senter har informasjon på sine hjemmesider om eventuell tilgang til tegnspråktolk.

Andre forbedringspunkt er tilgangen til HC-toaletter, tilgjengelige inngangspartier og HC-parkeringsplasser. 2 av 10 sentra mangler HC-toalett, 4 krisesentre har heller ikke tilgjengelig inngangsparti for rullestolbrukere, og ca. halvparten har ikke reserverte HC-plasser ved inngangspartiet. Tilrettelegging for hørsels- og synshemmede har kommet kortere enn for bevegelseshemmede. Det er ikke vanlig med teleslynger eller tiltak som kontraster i fargebruk til hjelp for synshemmede. Kommentarene viser likevel at det er stor vilje til ad-hoc tilrettelegging, både hva angår parkering, tilgang på hjelpemidler og brannalarmer for døve.

Del 1: Kartlegging av lokaler

Mange krisesentre har tilgjengelig adkomst for rullestolbrukere – men ikke alle: 85 prosent svarer at de har trinnfri adkomst eller rampe. 19 prosent mangler HC-toalett. Over halvparten (52 prosent) oppgir at de har heis, mens langt færre har teleslynge for hørselshemmede (7 prosent) eller tilrettelagte lokaler for synshemmede (33 prosent). Nær halvparten (48 prosent) har ikke reservert HC-parkering i nærheten av inngangen, selv om én kommenterer at de har muligheter for å reservere parkeringsplass for funksjonshemmede ved behov. 48 prosent oppgir at de har et allergivennlig inneklima.

	Ja	Nei	Vet ikke	Ikke aktuelt	Besvarelser
Reservert handikapparkering i nærheten av inngangen	11 (40.74 %)	13 (48.15 %)	0 (0 %)	3 (11.11 %)	27
Trinnfri adkomst, evt. rampe for rullestolbrukere	23 (85.19 %)	4 (14.81 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	27
Heis	14 (51.85 %)	11 (40.74 %)	0 (0 %)	2 (7.41 %)	27
Handikaptaolett	22 (81.48 %)	5 (18.52 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	27
Teleslynge (for hørselshemmede)	2 (7.41 %)	25 (92.59 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	27
Tilrettede lokaler for synshemmede (god belysning, kontraster i fargebruk etc.)	9 (33.33 %)	16 (59.26 %)	2 (7.41 %)	0 (0 %)	27
Allergivennlig innelima	13 (48.15 %)	11 (40.74 %)	3 (11.11 %)	0 (0 %)	27

Del 2: Kommunikasjon

Det er stort forbedringspotensial når det kommer til informasjon om tilgjengelighet på krisesentrenes nettsider. Hele 44 prosent svarer at de ikke har informasjon på hjemmesidene om tilgjengelighet for funksjonshemmede på det aktuelle krisesenteret. 60 prosent oppgir at de ikke har universelt utformede nettsider. Kun ett krisesenter har informasjon på hjemmesidene om eventuell tilgang til tegnspråktolk. 48 prosent svarer at de ikke har ansatte med tegnspråklig kompetanse eller tilgang på tegnspråktolk. Én kommenterer at denne tjenesten kan kjøpes ved behov.

52 prosent svarer at de ikke har brannalarm som oppfattes av syns- og hørselshemmede. I kommentarfeltet skriver én at brannalarm for hørselshemmede installeres ved behov.

	Ja	Nei	vet ikke	Ikke relevant	Besvarelser
Universelt utformet hjemmeside	7 (25.93 %)	16 (59.26 %)	4 (14.81 %)	0 (0 %)	27
Ansatte med tegnspråklig kompetanse eller tilgang på tegnspråktolk	10 (37.04 %)	13 (48.15 %)	3 (11.11 %)	1 (3.7 %)	27
Informasjon på hjemmesidene om evt. tilgang til tegnspråktolk	1 (3.7 %)	25 (92.59 %)	1 (3.7 %)	0 (0 %)	27
Informasjon på hjemmesidene om tilgjengelighet for funksjonshemmede på krisesenteret	13 (48.15 %)	12 (44.44 %)	2 (7.41 %)	0 (0 %)	27
Brannalarm som oppfattes av syns- og hørselshemmede	12 (44.44 %)	14 (51.85 %)	1 (3.7 %)	0 (0 %)	27

Del 3. Faglig kompetanse

7 krisesentre (26 prosent) har definert en intern fagansvarlig for tilbud tilpasset funksjonshemmede. Det er veldig bra! De fleste (96 prosent) oppgir også at de har grunnleggende kunnskap om funksjonshemmede og deres sårbarhet knyttet til vold og overgrep, og om tilretteleggingsbehov for funksjonshemmede (85 prosent). Dette er viktig, da forskning viser at funksjonshemmede er ekstra utsatt for vold og overgrep, sammenlignet med den øvrige befolkningen.

	 Ja	 Nei	 Vet ikke	 Ikke relevant	Besvarelser
Grunnleggende kunnskap om funksjonshemmede og deres sårbarhet knyttet til vold og overgrep	26 (96.3 %)	1 (3.7 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	27
Grunnleggende kunnskap om tilretteleggingsbehov for funksjonshemmede	23 (85.19 %)	3 (11.11 %)	1 (3.7 %)	0 (0 %)	27
Internt fagansvarlig for tilbud tilpasset funksjonshemmede	7 (25.93 %)	20 (74.07 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	27